

HRVATSKI ZAVOD ZA ZAPOŠLJAVANJE
SREDIŠNJA SLUŽBA

P.P. 933, Radnička c. 1, 10 000 Zagreb Telefon: 01/ 6126 000 • Fax: 01/6126 038

E-mail: hzz@hzz.hr • URL: [http:// www.hzz.hr](http://www.hzz.hr)

**EVALUACIJA RAČUNALNOG PROGRAMA
PROFESIONALNOG USMJERAVANJA
„MOJ IZBOR“ – VERZIJA 2.0.**

*Evaluacija Programa
u radu s odraslim korisnicima*

Prosinac, 2008.

UVOD

Računalni program profesionalnog usmjeravanja Moj izbor – verzija 1.0. koristi se od 2007. godine u svim područnim službama Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje te u pedesetak osnovnih i srednjih škola i drugih institucija na području Republike Hrvatske.

Krajem 2007. godine, Središnja služba Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje provela je evaluaciju prve verzije Programa u radu s učenicima. U istraživanju su sudjelovali stručni suradnici škola, savjetnici za profesionalno usmjeravanje te učenici koji su program koristili u školama i područnim službama Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje.

Rezultati provedene evaluacije govore u prilog izrazitom zadovoljstvu mogućnostima i sadržajem programa, kako učenika, tako i stručnih suradnika koji program koriste u postupcima profesionalnog informiranja i savjetovanja učenika.

Na temelju povratnih informacija dobivenih evaluacijom izrađena je druga, unaprijeđena verzija programa Moj izbor koja je u upotrebi od kolovoza 2008. godine. Druga verzija Programa sadrži 300 opisa zanimanja s aktualiziranim i opširnijim podacima o obrazovanju i zapošljavanju.

Broj korisnika programa kontinuirano se povećava, a trenutno ga koristi preko 160 ustanova iz područja obrazovanja i zapošljavanja u Republici Hrvatskoj.

Pripreme za izradu treće verzije programa započete su u lipnju 2008. godine, a u svibnju 2009. godine planira se završetak izrade treće verzije programa.

CILJ EVALUACIJE

S obzirom na različite ciljne skupine korisnika kojima je Program namijenjen, cilj evaluacije bio je ispitati zadovoljstvo odraslih korisnika Programom te savjetnika koji Program koriste u postupcima profesionalnog informiranja i savjetovanja.

Rezultati evaluacije koristit će se u svrhu unapređenja programa i identifikacije poteškoća u radu s različitim ciljnim skupinama odraslih korisnika.

Evaluacija programa Moj izbor obuhvaća:

- **Ispitivanje zadovoljstva odraslih korisnika programa** – nezaposlenih osoba, zaposlenih osoba i tražitelja zaposlenja

Ciljevi:

- utvrditi stupanj zadovoljstva Programom,
- utvrditi percipirane koristi od Programa,
- identificirati poteškoće s kojima se suočavaju korisnici prilikom korištenja Programa
- izraditi prijedloge za unapređenje Programa

- **Ispitivanje zadovoljstva savjetnika** koji Program koriste u postupcima profesionalnog usmjeravanja

Ciljevi:

- utvrditi stupanj zadovoljstva Programom,
- utvrditi prednosti Programa, kao i poteškoće s kojima se suočavaju savjetnici pri korištenju Programa u procesima profesionalnog informiranja i savjetovanja
- izraditi prijedloge za unapređenje programa.

METODOLOGIJA

Središnja služba Hrvatskog zavoda za zapošljavanje izradila je evaluacijske upitnike za stručne suradnike koji program koriste u svrhu informiranja i savjetovanja korisnika te za odrasle osobe koji su krajnji korisnici Programa.

Tijekom srpnja 2008. godine, upitnici su distribuirani u sve ustanove koje Program koriste u radu s odraslim korisnicima.

Evaluacijski uputnici za stručne suradnike popunili su savjetnici za profesionalno usmjeravanje i obrazovanje iz područnih službi Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

Evaluacijski upitnici za korisnike primijenjeni su na uzorku odraslih korisnika koji su Program koristili u razdoblju od 15.07.2008. do 15.10.2008. godine.

Popunjeni upitnici obrađeni su u Odjelu pripreme za zapošljavanje u Središnjoj službi Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

UZORAK

1. Ukupan broj popunjenih evaluacijskih upitnika za stručne suradnike:

Ukupno je popunjeno **32 upitnika** od strane savjetnika za profesionalno usmjeravanje i obrazovanje koji rade na poslovima profesionalnog informiranja i savjetovanja u područnim službama HZZ-a.

2. Ukupan broj popunjenih evaluacijskih upitnika za odrasle korisnike:

Ukupno je popunjeno **736 upitnika**.

Evaluacija programa „MOJ IZBOR 2.0.“ od strane odraslih korisnika

Evaluacija programa „Moj izbor“ provedena je na uzorku od **736** odraslih korisnika Programa. Svi korisnici su Program koristili u područnim službama Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje.

U nastavku teksta prikazane su osnovne karakteristike uzorka odnosno skupine korisnika programa koji su sudjelovali u istraživanju, kao i razlozi korištenja Programa kako ih navode korisnici, te percepcija nekih obilježja programa.

Prikaz osnovnih karakteristika korisnika Programa

Evaluacijski upitnik o zadovoljstvu korisnika sadržajem i mogućnostima programa Moj izbor popunilo je ukupno 736 odraslih osoba koje su u razdoblju od 15. 07. 2008. do 15.10. 2008. godine koristile Program. Uzorak sudionika istraživanja čini nešto veći broj žena (N=414) od muškaraca (N=319). Tri sudionika nisu se izjasnila o spolu.

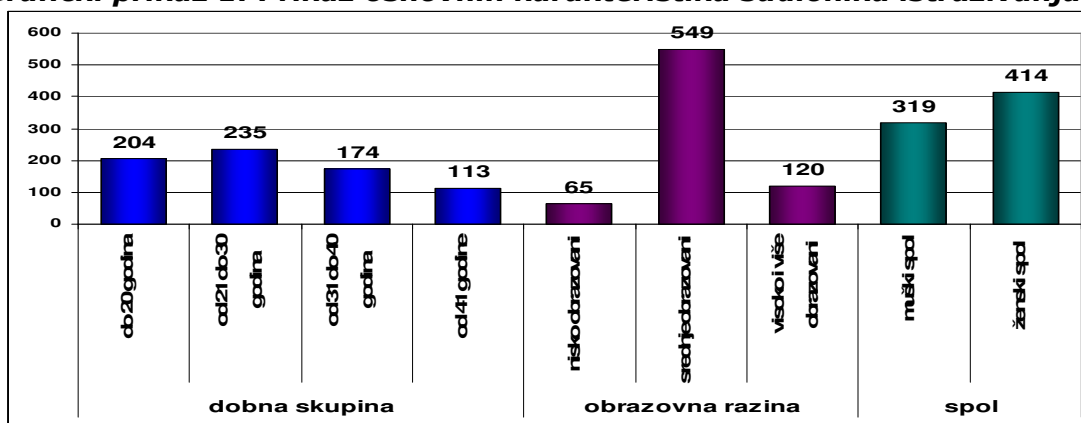
Većina sudionika istraživanja ima status nezaposlene osobe (N=570). Ostatak uzorka čine tražitelji zaposlenja (84), studenti (48) i zaposlene osobe (33). Jadan sudionik nije odgovorio na postavljeno pitanje.

Najveći broj sudionika istraživanja ima srednjoškolsku obrazovnu razinu (N=549), potom slijede osobe s višom i visokom naobrazbom (N=120) te naposljetku osobe nižeg obrazovanja (N=65). Tri sudionika nisu odgovorila na postavljeno pitanje.

Dobna struktura sudionika istraživanja u rasponu je od 17 do 60 godina. Najveći broj sudionika istraživanja nalazi se u dobnoj skupini od 21 do 30 godina (N=235), potom slijede osobe u dobi do 20 godina života (N=204), osobe u dobnoj skupini od 31 do 40 godina (N=174), te naposljetku osobe koje imaju više od 41 godinu života (N=113). Deset sudionika nije odgovorilo na postavljeno pitanje.

U nastavku izvješća nalazi se slikovni prikaz osnovnih karakteristika sudionika istraživanja.

Grafički prikaz 1: Prikaz osnovnih karakteristika sudionika istraživanja

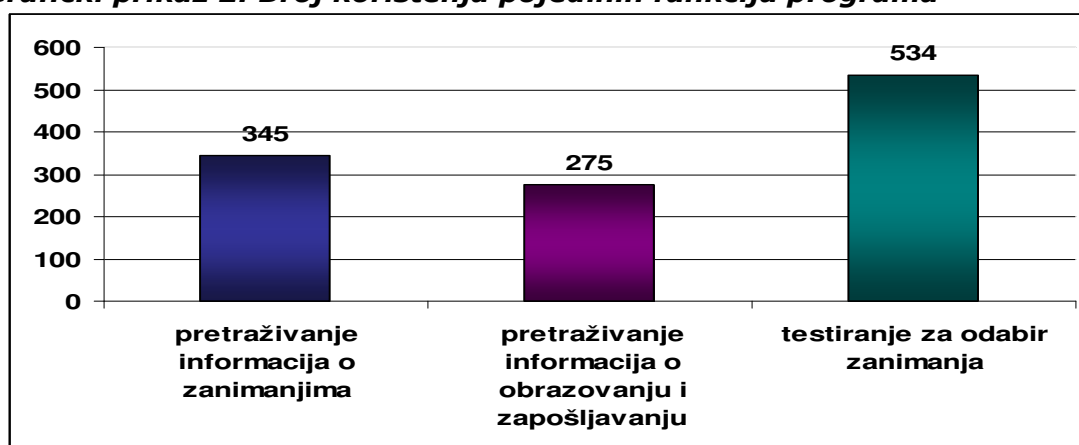
Učestalost korištenja pojedinih funkcija Programa

Program Moj izbor pruža sljedeće mogućnosti korištenja:

- 1) pretraživanje informacija o zanimanjima,
- 2) pretraživanje informacija o obrazovanju i zapošljavanju
- 3) samotestiranje profesionalnih interesa.

Najčešće korištene funkcije programa kako ih navode korisnici su u prvom redu testiranje upitnikom samoprocjene interesa (N=534), potom pretraživanje informacija o zanimanjima (N=345) te pretraživanje informacija o obrazovanju i zapošljavanju (N=275). Pet sudionika nije odgovorilo na postavljena pitanja. Uvidom u rezultate razvidno je kako korisnici najčešće koriste više funkcija programa (primjerice pretraživanje informacija o zanimanjima i samotestiranje).

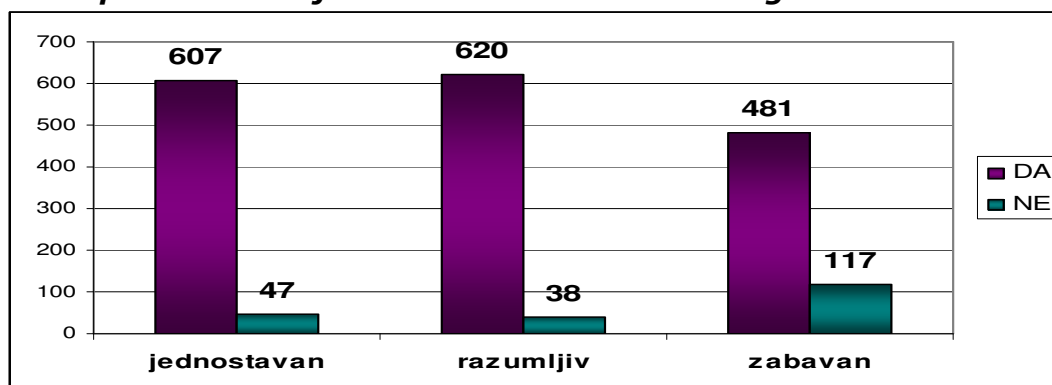
Grafički prikaz 2: Broj korištenja pojedinih funkcija programa

Percepcija nekih karakteristika Programa

Sudionici istraživanja u najvećem broju procjenjuju program Moj izbor jednostavnim, razumljivim i zabavnim za korištenje. U nastavku je prikazan grafički prikaz procjene sljedećih karakteristika programa: jednostavnost, razumljivost i zabavnost. Zabavnost programa nije procijenilo ukupno 82 sudionika, razumljivost njih 78, a zabavnost 138 korisnika.

Grafički prikaz 3: Procjena nekih karakteristika Programa

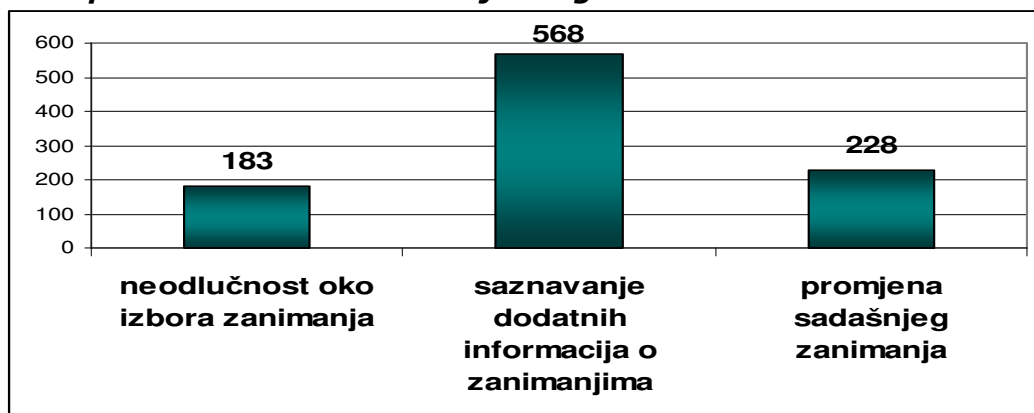

Razlozi korištenja Programa

Razlog korištenja Programa Moj izbor najčešće je bio saznavanje dodatnih informacija o zanimanjima (N=568). Velik broj ispitanika Program koristi radi promjene sadašnjeg zanimanja (N=228), a zbog neodlučnosti oko odabira zanimanja program je koristilo 183 osobe. Pet sudionika nije odgovorilo na postavljena pitanja.

Najveći broj sudionika istraživanja Program koristi zbog više razloga. U nastavku je prikazan slikovni prikaz razloga korištenja programa.

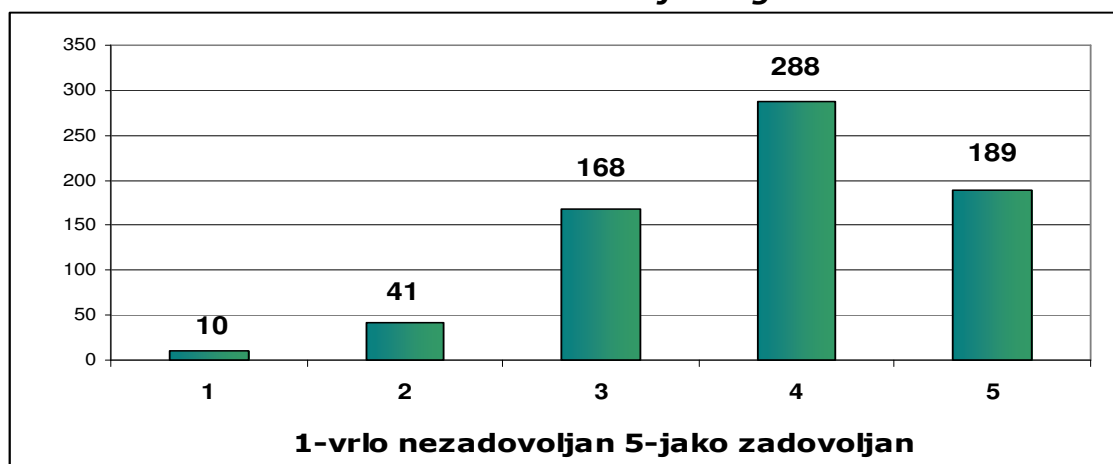
Grafički prikaz 4: Razlozi korištenja Programa

Procjena zadovoljstva Programom

Zadatak sudionika istraživanja bio je procijeniti zadovoljstvo prijedlogom zanimanja dobivenim nakon testiranja. Zadovoljstvo su procijenili na skali od 1 do 5. Aritmetička sredina procjena zadovoljstva prijedlogom zanimanja iznosi $M=3,87$. Od ukupnog broja sudionika, njih 40 nije dogovorilo na postavljeno pitanje. U nastavku su grafički prikazane frekvencije pojedinih ocjena.

Grafički prikaz 5: Procjena zadovoljstva prijedlogom zanimanja dobivenim nakon testiranja Programom

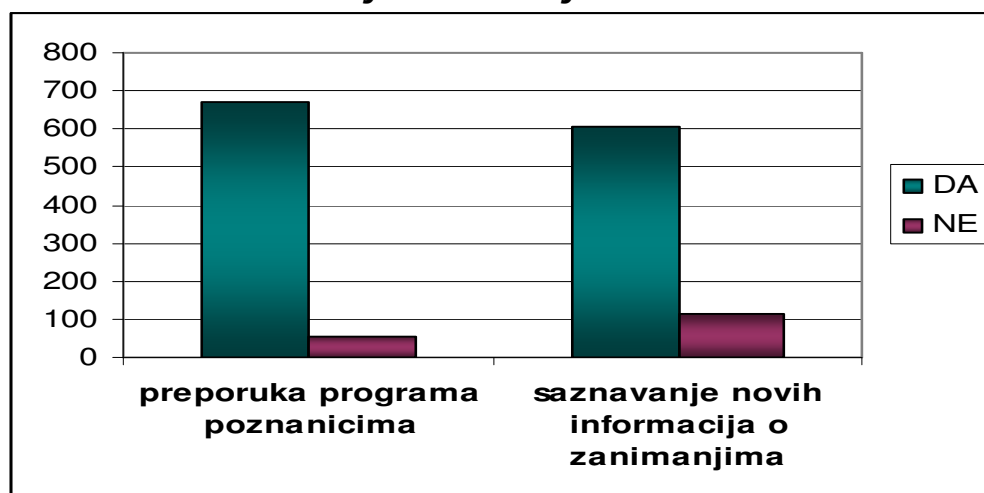

Na pitanje je li upotreba Programa ponudila neke nove informacije o zanimanjima, većina ispitanika odgovara potvrdno (N=607). Samo 116 sudionika istraživanja smatra kako im Program nije ponudio nove informacije o zanimanjima. Ukupno 13 osoba nije odgovorilo na postavljeno pitanje.

Na pitanje bi li korištenje Programa preporučili nekom od svojih poznanika, najveći broj sudionika istraživanja odgovara potvrdno (N=670). Samo 53 korisnika ne bi preporučili korištenje Programa svojim poznanicima dok 13 osoba nije odgovorilo na postavljeno pitanje.

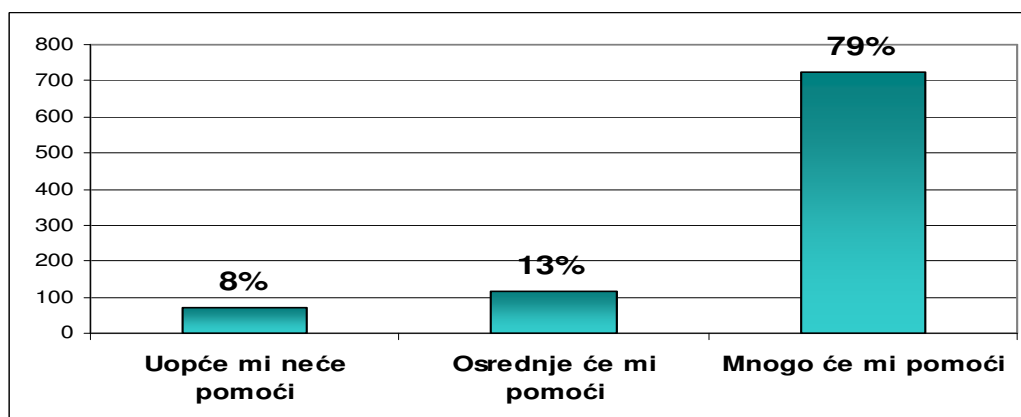
Navedeni rezultati prikazani su u grafičkom prikazu 7.

Grafički prikaz 7: Preporuka korištenja Programa i saznavanje novih informacija o zanimanjima

Korisnici su također procjenjivali korisnost Programa pri donošenju odluke o daljnjem profesionalnom razvoju. Najveći broj sudionika istraživanja procjenjuje da će im Program mnogo (N=723) ili osrednje (N=116) pomoći u daljnjem profesionalnom razvoju. Samo 73 osobe smatraju kako im Program neće pomoći pri donošenju odluke o daljnjem profesionalnom razvoju. Jedna osoba nije odgovorila na postavljeno pitanje.

Grafički prikaz 8: Procjena korisnosti Programa odnosno informacija dobivenih Programom pri donošenju odluke o daljnjem profesionalnom razvoju

Percepcija Programa i njegovih karakteristika od strane različitih ciljnih skupina odraslih korisnika

➤ Percepcija Programa s obzirom na stupanj obrazovanja korisnika

Kako bismo ispitali postoje li **razlike u percepciji nekih karakteristika Programa (jednostavnost, razumljivost i zabavnost)** između osoba s različitim stupnjem obrazovanja, proveli smo testiranje statističke značajnosti razlika u frekvencijama pomoću hi kvadrat testa. Pri tome smo korisnike podijelili u tri kategorije:

- 1) osobe s niskim stupnjem obrazovanja (nezavršena i završena osnovna škola)
- 2) osobe sa srednjoškolskim obrazovanjem (trogodišnje i četverogodišnje škole)
- 3) te osobe s višim i/ili visokim obrazovanjem (više škole i fakulteti).

Rezultati testiranja pokazali su postojanje statistički značajne razlike u percepciji karakteristika Programa između navedenih skupina korisnika. Naime, osobe koje imaju niži stupanj obrazovanja (završenu ili nezavršenu osnovnu školu) u nešto manjoj mjeri procjenjuju da program zabavnim, jednostavnim i razumljivim u odnosu na osobe koje imaju srednje, više i visoko obrazovanje. U tablici 1 prikazane su frekvencije pojedinih odgovora prema skupinama korisnika kao i statistička značajnost hi kvadrata.

Tablica 1: Prikaz frekvencija odgovora prema stupnju obrazovanja korisnika i statistička značajnost hi kvadrat testa

Obrazovna skupina	JEDNOSTAVNOST		RAZUMLJIVOST		ZABAVNOST	
	DA	NE	DA	NE	DA	NE
Nezavršena i završena osnovna škola	38	13	43	12	28	18
Srednjoškolsko obrazovanje	455	31	467	23	366	77
Visokoškolsko obrazovanje	112	3	108	3	86	21
Statistička značajnost hi kvadrata	$X^2=29,62$, $df=2$, $p<0,01$		$X^2=28,91$, $df=2$, $p<0,01$		$X^2=12,58$, $df=2$, $p<0,05$	

Nadalje, zanimalo nas je postoji li statistički značajna razlika između osoba različitog stupnja obrazovanja s obzirom na mišljenje o tome **je li im Program ponudio neke nove informacije o zanimanjima**. Značajnost razlika između skupina također smo testirali hi kvadrat testom.

Rezultati su pokazali postojanje statistički značajne razlike između osoba različitog obrazovanja pri čemu osobe srednjoškolske naobrazbe u većoj mjeri procjenjuju da im Program pruža nove informacije o zanimanjima nego ostale dvije skupine (visokoobrazovani, niskoobrazovane osobe).

Rezultati testiranja značajnosti hi kvadrata prikazani su tablici 2.

Tablica 2: Frekvencije odgovora sudionika na pitanje „Je li Vam program pružio nove informacije o zanimanjima?“ i statistička značajnost hi kvadrata testa

Obrazovna skupina	Je li Vam program pružio neke nove informacije o zanimanjima?	
	DA	NE
Nezavršena i završena osnovna škola	47	17
Srednjoškolsko obrazovanje	462	76
Visokoškolsko obrazovanje	96	23
Statistička značajnost hi kvadrata	$X^2=7,66$, $df=2$, $p<0,05$	

Naposljetku, zanimalo nas je postoji li statistički značajna **razlika između korisnika različitog stupnja obrazovanja s obzirom na njihovu percepciju o tome koliko će im Program pomoći u odluci o daljnjem profesionalnom razvoju** (procjene na skali od 1 do 3). Za ispitivanje razlika u aritmetičkim sredinama korištena je jednosmjerna analiza varijance.

Rezultati analize varijance ($F=1,756$, $df=2$, $p>0,05$) pokazali su kako ne postoji statistički značajna razlika u procjenama pomoći od Programa između osoba različitog stupnja obrazovanja. Neovisno o stupnju obrazovanja, korisnici Program procjenjuju u jednakoj mjeri korisnim u donošenju odluke o daljnjem profesionalnom razvoju.

Aritmetičke sredine procjena sudionika prikazane su u tablici 3.

Tablica 3: Aritmetičke sredine procjena pomoći dobivene od Programa s obzirom na stupanj obrazovanja korisnika

Obrazovna skupina	Aritmetička sredina procjena pomoći od Programa
Nezavršena i završena osnovna škola	2,25
Srednjoškolsko obrazovanje	2,25
Visokoškolsko obrazovanje	2,13
Statistička značajnost razlika između aritmetičkih sredina	$F=1,756$, $df=2$, $p>0,05$

➤ Percepcija Programa s obzirom na dob korisnika

Kako bismo ispitali postoji li razlika u percepciji nekih karakteristika programa (jednostavnost, razumljivost i zabavnost) između osoba različite životne dobi, podijelili smo korisnike u četiri dobne skupine:

- 1) osobe do 20 godina
- 2) osobe od 21 do 30 godina,
- 3) osobe od 31 do 40 godina
- 4) te osobe starije od 41 godine.

Testiranje statističke značajnosti razlika u frekvencijama provedeno je pomoću hi kvadrat testa.

Rezultati testiranja pokazali su kako postoji statistički značajna razlika u percepciji karakteristika Programa između navedenih dobnih skupina korisnika. Naime, osobe starije životne dobi (iznad 41 godinu) u nešto manjoj mjeri procjenjuju da program zabavnim, jednostavnim i razumljivim u odnosu na druge dobne skupine. U tablici 4 prikazane su frekvencije pojedinih odgovora skupina korisnika, kao i statistička značajnost hi kvadrata.

Tablica 4: Prikaz frekvencija odgovora prema dobi korisnika i statistička značajnost hi kvadrat testa

Dobna skupina	JEDNOSTAVNOST		RAZUMLJIVOST		ZABAVNOST	
	DA	NE	DA	NE	DA	NE
do 20 godina	185	6	181	6	152	31
21-30 godina	195	11	199	8	149	35
31-40 godina	142	14	145	12	115	20
Više od 41 godina	78	16	89	12	61	29
Statistička značajnost hi kvadrata	$X^2=19,92$, $df=3$, $p<0,01$		$X^2=11,48$, $df=3$, $p<0,01$		$X^2=11,99$, $df=3$, $p<0,01$	

Nadalje, zanimalo nas je postoji li statistički značajna razlika između osoba različite dobi s obzirom na mišljenje o tome **je li im Program ponudio neke nove informacije o zanimanjima**. Značajnost razlika između različitih dobnih skupina testirali smo hi kvadrat testom. Rezultati su pokazali kako korisnici neovisno o dobi najčešće procjenjuju da im program pruža nove informacije o zanimanjima. Frekvencije odgovora pojedinih skupina korisnika prikazane su u tablici 5.

Tablica 5: Frekvencije odgovora sudionika na pitanje „Je li Vam program pružio nove informacije o zanimanjima?“ i statistička značajnost hi kvadrat testa

Dobna skupina	Je li Vam program pružio neke nove informacije o zanimanjima?	
	DA	NE
do 20 godina	174	26
21-30 godina	196	34
31-40 godina	145	28
Više od 41 godina	84	27
Statistička značajnost hi kvadrata	$X^2= 7,27$, $df=3$, $p>0,05$	

Naposljetku, zanimalo nas je postoji li statistički značajna **razlika između korisnika različite dobi s obzirom na njihovu percepciju o tome koliko će im Program pomoći u donošenju odluke o daljnjem profesionalnom razvoju** (procjene na skali od 1 do 3). Za ispitivanje razlika u aritmetičkim sredinama provedena je jednosmjerna analiza varijance.

Rezultati su pokazali kako postoji statistički značajna razlika između skupina korisnika različite dobi s obzirom na prosječnu ocjenu pomoći koju percipiraju od Programa ($F=4,915$, $df=3$, $p<0,05$).

Kako bismo ispitali koje skupine se međusobno statistički značajno razlikuju proveli smo post hoc analizu pomoću **Sheffe testa**.

Testiranje značajnosti razlika između aritmetičkih sredina pokazalo je kako je razlika u procjenama statistički značajna između osoba koje se nalaze u prvoj dobnoj skupini (do 20 godina) i osoba koje se nalaze u dobnoj skupini koja ima više od 41 godinu. Osobe starije životne dobi Program procjenjuju manje korisnim nego osobe mlađe životne dobi (razlika između aritmetičkih sredina= $0,27$, $p<0,059$).

U tablici 6 prikazane su aritmetičke sredine procjena pojedinih dobnih skupina korisnika kao i značajnost razlike između tih procjena.

Tablica 6: Aritmetičke sredine procjena dobnih skupina korisnika i statistička značajnost razlika u procjenama korisnika različitih dobnih skupina

Obrazovna skupina	Aritmetička sredina procjena pomoći od Programa
do 20 godina	2,32
21-30 godina	2,20
31-40 godina	2,25
Više od 41 godina	2,05
Statistička značajnost razlika među aritmetičkih sredina	$F=4,915$, $df=3$, $p<0,05$

Prijedlozi korisnika za unapređenje Programa

Zadatak sudionika istraživanja bio je i napisati prijedloge za unapređenje Programa. U nastavku su navedeni neki od njihovih prijedloga.

Prijedlozi vezani za sadržaj, funkcije i tehničke karakteristike Programa:

- dodati veći broj zanimanja u Program
- preciznije opisati pojedina zanimanja
- proširiti informacije o zapošljavanju
- evaluacijski upitnik mogao bi biti dio softwarea Moj izbor
- promijeniti pitanja u Programu jer su neka od njih nerazumljiva
- proširiti Program na cijeli ekran
- nakon prve razine pitanja, u daljnjim pitanjima usmjeriti se na područja u kojima je iskazan interes

Prijedlozi vezani za organizaciju korištenja Programa:

- omogućiti pristup internet stranicama koje su navedene u Programu
- povećati dostupnost Programa u osnovnim i srednjim školama
- informirati javnost o dostupnosti Programa
- omogućiti korištenje programa bez prisutnosti službenih osoba

Evaluacija programa „MOJ IZBOR 2.0.“ od strane savjetnika za profesionalno usmjeravanje

Uzorak savjetnika za profesionalno usmjeravanje

N=32

Savjetnici za profesionalno usmjeravanje i obrazovanje koji rade na poslovima profesionalnog informiranja i savjetovanja u područnim službama Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje.

Korisnici programa „Moj izbor“ u razdoblju od 15.07.2008. do 15.10.2008.

N= 1662

U razdoblju od 15.07.2008. do 15.10.2008. program je koristilo **ukupno 1662 korisnika**.

Najveći broj korisnika bile su **nezaposlene osobe (N=1116)**, te **zaposlene osobe, učenici i maturanti (N=263)**. Program su također koristili i **tražitelji zaposlenja (N=160)** te **studenti (N=123)**.

Način korištenja programa „Moj izbor“ i njegova korisnost u procesu profesionalnog informiranja i savjetovanja

Prema rezultatima obrade, program Moj izbor savjetnici najčešće koriste **u svrhu informiranja (N=18) i savjetovanja korisnika (N=25)**.

Korištenje Programa **najčešće zahtijeva povremenu (N=27) ili stalnu (N=13) pomoć savjetnika** posebice pri samom korištenju programa, i to najčešće za pojedine ciljne skupine o kojima će kasnije biti više riječi.

Savjetnici (N=13) procjenjuju kako određene ciljne skupine program mogu koristiti **i bez pomoći savjetnika** (mlađe i obrazovnije osobe).

Program Moj izbor koristi se i kao samostalan alat u profesionalnom usmjeravanju (N=16) i u kombinaciji s drugim psihodijagnostičkim instrumentima (N=17).

Korisnost programa Moj izbor u profesionalnom usmjeravanju prema procjeni savjetnika:

- pruža velik broj informacija o zanimanjima i obrazovanju na jednom mjestu
- predstavlja pomoć u profesionalnom usmjeravanju i definiranju profesionalnih planova
- pruža nove spoznaje o mogućnostima, interesima i stavovima korisnika

- pruža dobru podlogu za savjetodavni razgovor te usmjerava proces savjetovanja
- sužava područja o kojima će se raspravljati s korisnikom u procesu savjetovanja
- omogućava uštedu vremena savjetnika (ukoliko korisniku nije potrebna stalna pomoć savjetnika pri korištenju programa)
- program je koristan u okviru radionice samoprocjene (tj. nakon nje)
- program predstavlja jednostavan alat profesionalnog usmjeravanja (nema ispravljanja testova)
- posebice je koristan u radu s neodlučnim osobama
- koristan je za osobe koje nemaju definirane interese ili ih ne znaju izraziti
- unapređuje odnos korisnika i savjetnika.

PROCIJENJENE KORISTI PROGRAMA ZA POJEDINE SKUPINE KORISNIKA

KORIST ZA NEZAPOSLENE OSOBE:

- predstavlja dodatnu pomoć u traženju zaposlenja, te donošenju odluke o daljnjem obrazovanju i usavršavanju
- pruža velik broj informacija o obrazovanju i zanimanjima na jednom mjestu
- pruža korisne savjete za pisanje životopisa i traženje zaposlenja
- potiče generiranje ideja za nastavak obrazovanja, prekvalifikacije i usavršavanja
- potiče preuzimanje aktivne uloge pojedinca na tržištu rada
- nudi mogućnost dubljeg i detaljnijeg upoznavanja vlastitih interesa
- potiče samoprocjenu sposobnosti i vještina osobe
- omogućuje usporedbu vlastitih osobina u odnosu na one koje su potrebne za određeno zanimanje
- pomaže kod planiranja traženja posla osobama koje razmatraju preuzak ili preširok raspon poslova
- potiče na razmišljanje o promjeni sadašnjeg zanimanja, posebice osoba koje su teško zapošljive

KORIST ZA TRAZITELJE ZAPOSLENJA

- predstavlja dodatnu pomoć u traženju zaposlenja te donošenju odluke o daljnjem obrazovanju i usavršavanju
- pruža velik broj informacija o obrazovanju i zanimanjima na jednom mjestu
- proširuje znanja o već poznatim i novim zanimanjima
- pruža uvid u kontraindikacije za pojedina zanimanja, uvjete rada i zahtjeve posla
- pruža korisne savjete i informacije vezane za pisanje životopisa i traženje zaposlenja
- potiče ideje o tome koja obilježja radnih mjesta ih motiviraju te osvještavanje onih obilježja koji im se ne sviđaju na trenutnom radnom mjestu
- pruža pomoć i dodatne informacije u promjeni sadašnjeg zanimanja

KORIST ZA STUDENTE

- pruža mogućnost informiranja o različitim zanimanjima i informacijama o obrazovanju
- pruža korisne informacije o uslugama HZZ-a
- pruža mogućnost pristupa na jednom mjestu kontakt podacima velikog broja ustanova s područja obrazovanja i zapošljavanja
- predstavlja dodatnu pomoć pri odabiru dodiplomskog studija nakon završetka preddiplomskog studija
- predstavlja dodatnu pomoć neodlučnim studentima i onima koji su nezadovoljni odabranim studijem – usmjeravanje njihovih interesa, poticaj na promjenu neodgovarajućeg studijskog smjera
- pruža uvid u karakteristike zanimanja o kojemu studenti ranije nisu razmišljali (uvjeti rada)
- potiče istraživanje mogućnosti zaposlenja

Korisnost programa Moj izbor u odnosu na specifične karakteristike odraslih korisnika

Dio savjetnika procjenjuje kako je primjena programa Moj izbor otežana kod osoba **slabijeg obrazovnog statusa** kojima treba stalna pomoć savjetnika pri korištenju programa. Suprotno tome, iskustva nekih savjetnika govore u prilog tome kako je upravo kod ove skupine korisnika program koristan jer potiče osobu na promjenu zanimanja u kojem ne uspijeva naći zaposlenje. Također, ukoliko je prijedlog zanimanja ono o čemu je nezaposlena osoba već i prije razmišljala, program daje potvrdu korisniku o vrijednosti njegovog izbora te ga potiče na aktivnost.

Savjetnici uglavnom procjenjuju kako je najveća korist od primjene programa kod **mladih osoba** koje imaju srednjoškolsko (ili više) obrazovanje. Program se pokazuje vrlo korisnim i kod mlađih osoba koje su završile samo osnovnu školu, a nedostaje im motivacije za nastavak obrazovanja. Kod takvih osoba program djeluje motivirajuće na odluku o nastavku školovanja.

Prema procjeni savjetnika, **dugotrajno nezaposlene osobe najveću korist** imaju od istraživanja opisa pojedinih zanimanja. S obzirom na promjene koje su se dogodile u nekom zanimanju u odnosu na vrijeme kada su oni bili aktivni na tržištu rada, dugotrajno nezaposlenoj osobi program pruža uvid u znanja i vještine koje su aktualne u današnje vrijeme za određeno zanimanje. Kod ove skupine korisnika program često stvara svjesnost o postojanju mogućnosti višestrukog izbora, kako obrazovanja, tako i zapošljavanja.

Osobe **starije životne dobi** najčešće imaju negativan stav i predrasude prema računalima stoga je potreban veći angažman savjetnika u motiviranju ove skupine.

Osobama koje imaju **zdravstvenih poteškoća** te ne mogu više obavljati zanimanje za koje su se školovali, Program može dati nove ideje o poslovima koje mogu obavljati s obzirom na njihovo zdravstveno stanje.

POTEŠKOĆE U PRIMJENI PROGRAMA MOJ IZBOR

Najčešće poteškoće u primjeni programa mogu se svrstati u jednu od sljedećih kategorija:

- **poteškoće vezane za obilježja Programa**
- **poteškoće vezane za specifična obilježja korisnika**
- **organizacijske i tehničke poteškoće**

Poteškoće vezane za obilježja Programa

- pitanja u upitniku samoprocjene korisnicima su nedovoljno jasna i konkretna (posebice mlađim korisnicima i onima nižeg obrazovanja)
- objašnjenja pitanja (detaljnije o pitanju) također su nerazumljiva korisniku
- Program ponekad predlaže zanimanja za koje ne postoje uvjeti u RH ili na području u kojem korisnik živi što može zbuniti korisnika i demotivirati ga
- za pojedina zanimanja u Programu postoje nepotpune informacije o obrazovanju
- u Programu postoji veća zastupljenost rodno „muških“ zanimanja
- učestala je pojava društveno humanističkih zanimanja u prijedlozima zanimanja (ukoliko se odabere visok stupanj obrazovanja)
- Program nema teorijsku podlogu za testiranje što otežava objašnjavanje rezultata testiranja korisniku
- pri prijedlogu zanimanja Program ne uzima u obzir zdravstvena ograničenja osobe
- u Programu je nedovoljan broj ključnih obilježja za zanimanja (primjerice rad s knjigama za knjižničara)
- neujednačeni su aspekti sličnih zanimanja

Poteškoće vezane za specifična obilježja korisnika

- osobe koje nisu informatički pismene i osobe s motoričkim smetnjama imaju poteškoća u korištenju Programa
- korisnik koji ne razumije pitanja ili je informatički nepismen iziskuje puno vremena savjetnika što često nije moguće osigurati
- unatoč objašnjenju, korisnicima ponekad nije jasna razlika između interesa i sposobnosti

Organizacijske i tehničke poteškoće

- korisnici imaju tendenciju davanja socijalno poželjnih odgovora ukoliko su savjetnici prisutni pri rješavanju upitnika interesa
- nemogućnost korištenja programa u ispostavama Zavoda (95)
- Program je dostupan samo na jednom računalu
- nemogućnost povezivanja na internet
- nemogućnost ispisivanja rezultata ispitanika

PRIJEDLOZI SAVJETNIKA ZA UNAPREĐENJE PROGRAMA

Temeljem utvrđenih nedostataka Programa, savjetnici su naveli prijedloge njegovog unapređenja:

- **provjeriti obilježja** pojedinih zanimanja s obzirom na učestalost pojavljivanja pojedinih zanimanja u prijedlozima nakon testiranja
- **provjeriti obrazovnu razinu i tipove posla** pojedinih zanimanja u programu
- **opisati nova zanimanja** kao i sva ona zanimanja za koja postoje obrazovne mogućnosti u Republici Hrvatskoj
- **jasnije formulirati pitanja** u upitniku interesa kao i dio „detaljnije o pitanju“
- **ažurirati informacije o obrazovanju**
- dodati informacije o mogućnostima **obrazovanja odraslih**
- proširiti **informacije o tržištu rada**
- **dodati obilježja** zanimanja koja nedostaju, a ključna su za razlikovanje određene vrste zanimanja od ostalih (interes za jezik, rad s knjigama i dr.)
- povezati program Moj izbor s bazom podataka o slobodnim radnim mjestima u županiji

Što se tiče prijedloga vezanih za samu organizaciju rada u područnim službama savjetnici predlažu:

- omogućiti pregledavanje informacija o zanimanjima prema razini obrazovanja
- osigurati pristup Internetu
- osigurati korisniku mogućnost ispisa iz programa radi informacija o zanimanjima i dr.
- Program instalirati na više računala u područnoj službi
- omogućiti korištenje Programa u ispostavama

ZAKLJUČAK

- Odrasli korisnici Programa najčešće procjenjuju Moj izbor jednostavnim, razumljivim i zabavnim za korištenje. Program najčešće koriste kako bi saznali nove informacije o zanimanjima. Velik broj korisnika Program također koristi u svrhu promjene sadašnjeg zanimanja ili zbog neodlučnosti oko izbora zanimanja.
- Procjene zadovoljstva Programom govore u prilog izrazitom zadovoljstvu sadržajem i mogućnostima Programa. Većina korisnika procjenjuje kako im Program pruža mogućnost saznavanja novih informacija o zanimanjima. Preko 79% korisnika smatra kako će im dobivene informacije mnogo pomoći u donošenju odluke o daljnjem profesionalnom razvoju. (13% korisnika smatra kako će im informacije dobivene Programom osrednje pomoći, a 8% procjenjuje da im Program uopće neće pomoći)
- Utvrđena je statistički značajna razlika u percepciji jednostavnosti, razumljivosti i zabavnosti Programa s obzirom na dob i obrazovanje korisnika. U odnosu na druge skupine korisnika, osobe nižeg stupnja obrazovanja, kao i osobe starije životne dobi u manjoj mjeri Program procjenjuju jednostavnim, razumljivim i zabavnim (no procjene su još uvijek pozitivne). Također je utvrđena statistički značajna razlika u procjeni pomoći dobivenoj od Programa pri čemu osobe starije životne dobi procjenjuju Program manje korisnim nego mlade osobe (do 20 godina). Statistička analiza pokazala je da neovisno o stupnju obrazovanja korisnici Program procjenjuju korisnim za donošenje odluke o daljnjem profesionalnom razvoju.
- Savjetnici procjenjuju program Moj izbor vrlo korisnim alatom u postupcima profesionalnog usmjeravanja različitih ciljnih skupina odraslih korisnika.